

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Dōdekaphēton, Sive Theologia Prophetica, Ex Vatibus
XII. Minoribus Secundum Seriem Articulorum Fidei**

Majus, Johann Heinrich

Giessæ Hassorum, Anno MDCCIII

VD18 11197021

Benevolo Lectori S. P. D. D. Joh. Henricus Majus.

urn:nbn:de:gbv:45:1-17399

Benevolo Lectori

S. P. D.

D. JOH. HENRICUS MAJUS.

Quando D. Petri verba , quibus
firmiorem sermonem Propheticum
 nobis commendat , & *intentos*
 nos *in eum esse juberet , tanquam*
in lucernam , obscuro in loco lucen-
tem , donec dies illucescat , & lucifer
in nostris cordibus oriatur , pro eo
 ac debeo , diu multamque in timore Domini ex-
 pendo : non possum non , quin & ipse *πῶθεν ὡς Φηλείου*
καθὼς quam diligentissimè legam mediterque , &
 discipulos meos ab ineunte ætate usque ad ejus
 finem , omni nisu animique contentione ad evol-
 venda sacra ista volumina excitem & cohorter ;
 cum vitam æternam in iis habeamus & testimo-

):(2

nia

nia de Salutis nostræ Autore atque Consummatore ubivis ferè reperiamus, & discere abundè factis queamus, quomodo ad eum veniamus. Eo nomine auctor quibusdam, profectuum Theologicorum Specimen, more Academico, edere volentibus, extiti, ut vires in Vatum scriptis periclitarentur, indeque Capita Doctrinæ Christianæ colligerent. Ita diversis temporibus prodire *Theologia Davidis & Theologia Jeremiana*: nuncque lucem videt publicam *Δωδεκαφρόνησον*, sive *Theologia Prophetica ex Duodecim Vatribus minoribus*, secundùm seriem Religionis Christianæ Caputum, si non omnium, certè plurimorum ac præcipuorum, à Doctissimo Juvene, DN. BENEDICTO HENRICO THERINGIO, Colonienf. Marchico, diligenter industrièque, meò ductu ac hortatu, collecta, & à me, quantum licuit, revisa, emendata, & subinde inter corrigendi laborem aucta atque illustrata. Hujusmodi conatus Studiosæ Juventutis, apud Viros doctos haud dubiè laudem commendationemque merebuntur; quia utilitate non destituuntur, & certiores nos reddere possunt de veritate effati Petrini, quod *omnes Vates JESU CHRISTO testimonium dent, eum esse*

esse, per cuius nomen peccatorum veniam consequantur, quicumque in eum credant. Cumque, quod Sebast. Munsterus de ערר עסר sive XII. Vatibus ex vero scripsit, in omnibus eis unum illud precipuum inveniatur argumentum, quod cupiant Christi regnum propagare & ampliare, etiamsi alii aliis id agant rationibus; hoc brevi tabella monstrare, vel digito indice innuere, pulchrum, vel non ingratum erit. Tametsi enim majorem laudem haud abs re obtineat, & majoris etiam difficiliorisque molitionis opus sit, si quis justo Commentario Vates enodet & explicet: tamen partem laudis aliquam consequetur, qui in facilioribus & clarioribus operam collocat, & Christianæ Religionis veritatem contra ejusdem hostes infensissimos, quales Judæi sunt, liquidò demonstrat. In serviet saltem isthæc opella Tyronibus, assuetis referre quæ legunt in Scriptura S. ad certas classes Locosve communes, ut promere inde ac in numerato habere queant, si de uno alterove capite Religionis differendum dicendumve fuerit. Est quidem *Compendiorum & Systematum Theologicorum* satis magnus numerus, ut de eo minuendo potiùs quàm augendo cogitandum esset; ne, quod fieri vulgò solet, in istiusmodi

usmodi libellis hæreant Studiosi, sed ipsas Scripturas sacras omnes, non Novi tantum sed Veteris etiam Testamenti voluminibus comprehensas, attentè legant & devotè scrutentur: sed tamen neque hoc diffiteri possumus, dicta vel oracula, è quibus probanda asserendaque est doctrina Christiana, è solis ferè Novi Instrumenti libris depromta vulgò esse. Unde sæpè, quod & mihi usu venisse olim, ingenuè fateor, *ἀσθένειαι καὶ ἀμαθείας*, aut non satis in Prophetis scriptis versati, dubitant, an è Veteris Testamenti Codice probari solidè dilucidè queant dogmata in Novo Testamento luce meridianâ clariora. Omnem dubitandi causam præscindent auferentque tales labores in Prophetas impensi, à Theologiæ consecraneis, qui alios simul allicient, ut aliquid etiam temporis tribuant sanctissimorum Vatum voluminibus evolvendis; cum videant, non tantam in iis esse obscuritatem, quantam præoccupata mens conceperat. Nam quando Petrus sermonem Propheticum *lucernam* vocat, *in obscuro loco lucentem*, tenebræ mentis faciliè dissipabuntur, si Lectores seriis precibus expectant à Patre Luminum Spiritûs S. lucem: si diligentiam debitam in eum attendant: si analogiam fidei teneant: si totam Oeconomiam Salutis & Gubernatio-

natio-

nationis divinæ addiscere studeant, ac, si quæ alia sunt sive media, sive subsidia eò spectantia, ritè adhibeant. Atque illuc ego, Deò coepta secundante, enitor, ut, quod reliquum vitæ mihi concessum fuerit temporis, sacro Codici exponendo unicè consecrem, & quæ orsus sum opera, *Harmoniam* cum primis & *Theologiam Evangelicam*, *Oeconomiam* item *Temporum*, inde à condito mundo usque ad consummationem Seculorum deductam, ad finem perducam. Utinam me præeuntem strenuè sequerentur Auditores, studiumque meum excitarent magis, & verba cedro digna *Augustini* ad *Volusianum* animis infixæ haberent! *Tanta est*, inquit, *Christianarum profunditas literarum*, ut in eis quotidiè proficerem, si eas solas ab ineunte ætate usq; ad decrepitam senectutem, maximò otio, summò studio, meliore ingenio conarer addiscere; non quod ad ea, quæ necessaria sunt salutis, tantà perveniatur difficultate: sed cum quisq; ibi fidem tenuerit, sine qua piè rectèque non vivitur, tam multa, tamque multiplicibus mysteriorum umbraculis cooperta intelligenda proficientibus restant, tantaque, non solum in verbis, quibus ista dicta sunt, verum etiam in rebus, quæ intelligenda sunt, latet altitudo sapientia, ut annosissimis, acutissi-

acutissimis, flagrantissimis cupiditate discendi hoc contingat, quod eadem Scriptura quodam loco habet: cum consumaverit homo, tunc incipit. Utinam B. D. Gejeri vestigiis insisterent, & cum eo dicere quiq; confidenter possent: Nosti, Pater benignissime! quam ardens semper solius verbi tui in me à teneris succreverit dilectio; adeò ut omnia, quæ non erant tuum verbum, nec aliquo ad illud modo me ducebant, fastidiverim semper, utut subtilia alioquin aut amœna. Nosti & hoc, ò SALUS MEA! quàm anhelaverit, & quàm unicè mens mea fuerit sedata, quando Verba tua, quæ ex ore calamoq; tuorum Prophetarum novam immediatè emanasse, cœpi intelligere citra alterius lingue internuncium, quando labii sancti gustare potui delicias absq; incrustamentis alienis, unumq; ab altero dignoscere sepositis versionum conspiciillis prioribus, colore non rarò deceptorio nimium infectis. Sic namq; presentes mihi fingebam graviterq; detonantes tuos seruos; sic meras mellis atq; favi dulcedines percipiebam, cum pedetentim veneranda magis assuescerem idiomatis tui Majestati. In his votis desino, & ut ea impleantur, DEUM T. O. M. enixissimè oro rogoque.

PRO.

LOCUS I.

De

SCRIPTURA PROPHETICA.

§. I.

Ety-
molo-
gia.

Prophetia Scripturae s. scriptura Prophetica à formali externo s. ipsa scriptione dicitur, Hof. VIII, 12. Habac. II, 2. hoc ipso tamen nomine etiam opus scribendo perfectum designatur; huc pertinent quoque *tabula*, Hab. II, 2. *Volumen libri* h. e. volumen ad scribendum Zach. V, 1. 2.

Synony-
mia.

§. II. Diversae sunt Scripturae S. appellationes: (a) *Dictum Domini*, Hof. II, 15. 18. XI, 11. &c. (b) *Verbum Domini*, Hof. I, 1. IV, 1. Joël. I, 1. Am. II, 11. 12. Mich. I, 1. Hagg. I, 1. II, 1. III, 1. Sophon. I, 1. (c) *scientia*, ab effectu sic dicta, Hof. IV, 5. Mal. II, 7. (d) *Lex Dei*, Hof. IV, 6. Zach. VII, 12. Mal. II, 7. (e) *Lex veritatis*, Mal. II, 6. (f) *Verba Dei*, Zach. I, 6. (g) *Verba oris Domini*, Hof. VI, 5. (h) *Verbum pacti*, Hagg. II, 5. (i) *Via Domini*, Hof. XIV, 10. Zach. III, 7. (k) *Secretum Domini*, Am. III, 7. (l) *Vox Jehovae*, Hagg. I, 12. Zach. VII, 14. (m) *Statuta Dei*, Zach. I, 6. Mal. III, 7. (n) *praecepta*, Mal. II, 4. (o) *observatio* III, 14. (p) *foedus viae & pacis*, Mal. II, 5. (q) *מקרא Mikra*, quae vox ex Hab. II, 2. facile eruitur: Judaei Scripturam vulgo sic appellant, q. d. *Lectura*.

Causa Ef-
ficiens SS.
Trinitas,

§. III. Summum Scripturae Auctorem esse *Deum*, probatur (1) ex solenni illa Prophetarum formula, *Dictum Domini*, vel *dicit Dominus*. (2) ex interno ad scriptionem impulsu, s. Θεοπνευσία, quae nihil aliud est, quam interior Dei locutio, quam arguit indicatque verbum דבר cum ב constructum. Hof. I, 2. Hab. II, 1. Zach. I, 9. 13. 14. II, 2. 7. IV, 1. 4. 5. V, 5. 10. VI, 4. (3) Ex divino externo mandato scribendi, Hab. II, 2. Quicumque igitur Verba Prophetarum audit, legitve, ipsum se Deum audire cogitet, eique obtemperet. Christo etiam Angelo increato, auctoritas Script. vindicatur, in locis Zachar. semel iterumque citatis; quando insignis cujusdam Angeli (המלאך) quem Filium Dei esse, alibi probatur, loquentis in Propheta mentio ibi fit. Spiritui a. Sancto appropriative Θεοπνευσία tribuitur, utpote quo